

การพัฒนารูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมของ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำหรับผู้ใช้บริการ
ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote

The development of reference and bibliography format of
Mahasarakham University for user
by using the EndNote Program

น้ำลิน เทียมแก้ว (Namlin Tiemkaew)¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรม และศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อรูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำหรับผู้ใช้บริการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 คน และกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาความพึงพอใจ ได้แก่ ผู้ใช้บริการ จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความเหมาะสม และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการพัฒนารูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹บรรณารักษ์ชำนาญการ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
E-mail: namlin.t @msu.ac.th

¹Librarian, Professional Level Academic Resource Center at Mahasarakham University

(Received : February 4, 2019; Revised : June 16, 2019; Accepted : June 25, 2019)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. รูปแบบการอ้างอิง และบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้จากการสร้างใหม่ คือ MSU เพื่อใช้สำหรับทรัพยากรสารสนเทศภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถใช้กับการอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศ จำนวน 12 ประเภทในการใช้โปรแกรม ผู้ใช้บริการควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับส่วนประกอบของทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ และการใช้งานนั้นหากได้รับการอบรมให้ความรู้ก่อนใช้งานจริง ผู้ใช้บริการจะมีความรู้และความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น และสามารถใช้โปรแกรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้โปรแกรม EndNote พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อรูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้โปรแกรม EndNote โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสะดวกรวดเร็วในการจัดการอ้างอิงและบรรณานุกรมโดยใช้โปรแกรม EndNote อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก รองลงมา ได้แก่ ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้โปรแกรม EndNote และบรรณารักษ์ให้คำแนะนำการใช้งานโปรแกรม EndNote ได้อย่างมืออาชีพ

คำสำคัญ : การอ้างอิง, บรรณานุกรม, โปรแกรม EndNote

Abstract

This study aimed at developing of reference and bibliography format of Mahasarakham University for user by using Endnote Program. The study sample included 9 experts for developing of reference and bibliography format assessment, and 140 users for studying user satisfaction of reference and bibliography format of Mahasarakham

University. The collected data were analyzed by means and standard deviation.

The research findings revealed that:

1. The developed reference and bibliography format was MSU that use for both Thai and English and 12 types of information resources. For using this format, the user should have basic knowledge about the components of the various types of information resources. Besides if the user attend a training, they will be able use the MSU program effectively. For appropriateness assessment of the program by experts, it showed that their opinion were at a high level.

2. The user satisfaction to reference and bibliography format of Mahasarakham University for user by using Endnote Program was at a highest level. When each aspect were considered, it found that convenience and quickness of reference and bibliography format arranging by using Endnote Program were at a highest level. The second aspect was usefulness of Endnote Program and instruction from librarian.

Keywords : Citation, Reference, Bibliography, EndNote Program

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอ้างอิงแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่นำมาใช้ประกอบงานเขียน งานวิจัย หรืองานวิชาการต่าง ๆ ได้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เมื่อมีการคัดลอกข้อความหรือประโยคหรือเพียงแต่นำข้อมูลแนวคิดและความคิดเห็นจากงานเขียนของผู้อื่นมาใช้ ประโยชน์นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบอกแหล่งที่มาของข้อมูลหรือสารสนเทศนั้นอย่างถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ซึ่งถือว่าเป็นจริยธรรมในการวิจัยหรือการผลิตผลงาน ประการหนึ่ง ตลอดจนเป็นการให้เกียรติกับเจ้าของผลงานและสนับสนุนความเป็นมาตรฐานความน่าเชื่อถือของข้อมูลนั้น (อรทัย วาริสะอาด, 2551, น. 1) การเขียน

อ้างอิงและบรรณานุกรมนั้น ผู้เขียนต้องมีการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผู้อ่านว่าเป็นผลงานที่ได้ผ่านการศึกษาค้นคว้าอย่างมีหลักฐาน เมื่อนำข้อความของผู้อื่นมาไว้ในเนื้อหา ไม่ว่าจะคัดลอกข้อความหรือสรุปความคิดเห็น ต้องให้เกียรติแก่เจ้าของผลงานด้วยการระบุว่าเป็นงานของใครแทรกไว้ในเนื้อหาหรือลงเชิงอรรถไว้ และต้องลงไว้เป็นหลักฐานในบรรณานุกรมให้ถูกต้องตามหลักการอ้างอิงและการลงรายการในบรรณานุกรมตามลักษณะผลงานทางวิชาการนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นการอ้างอิงและบรรณานุกรมจึงหมายถึงการบอกรายละเอียดของแหล่งสารสนเทศที่ใช้อ้างอิงในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งนำเสนอในรูปแบบของรายงานภาคินพนธ์ บทความ หนังสือวิชาการ และรายงานการวิจัย เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ที่มาศึกษาค้นคว้า สามารถตรวจสอบหรือติดตามศึกษาเพิ่มเติมได้ เพื่อให้เกียรติแก่ผู้แต่งสารสนเทศที่ใช้อ้างอิง และเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผลงานให้กับผู้ที่ได้อ่าน (วัลลภ สวัสดิวัลลภ, 2551, น. 25)

การจัดทำรายการอ้างอิงและบรรณานุกรมในปัจจุบันมีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เนื่องจากมีบริษัทหรือสำนักพิมพ์ของต่างประเทศได้มีการพัฒนาโปรแกรมสำหรับการจัดการบรรณานุกรมขึ้นมากมายในลักษณะของการจัดจำหน่ายและใช้ฟรี ซึ่งใช้ได้ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ เช่น โปรแกรม ProCite, EndNote, Mendeley, RefWorks, Zotero และ EEOWWW เป็นต้น โดยนิสิต นักศึกษา และนักวิจัย สามารถใช้โปรแกรมการจัดการบรรณานุกรมและการอ้างอิง เป็นเครื่องมือในการรวบรวม บันทึก จัดเก็บ สืบค้นสารสนเทศ และเลือกรูปแบบการลงรายการอ้างอิงได้มากมาย โดยไม่ต้องกังวลกับความไม่ถูกต้องในการลงรายการอีกต่อไป สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการสนับสนุนการเรียนการสอน และการวิจัยของมหาวิทยาลัยเป็นแหล่งทรัพยากรสารสนเทศที่สมบูรณ์ที่สุดพร้อมสำหรับให้บริการสารสนเทศทุกรูปแบบมีหน้าที่หลักที่สำคัญคือการบริการและการส่งเสริมการใช้บริการ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจัดให้บริการสารสนเทศมากมาย อาทิ บริการวิเคราะห์การอ้างอิง บริการรวบรวมแหล่งข้อมูลอ้างอิง บริการแจ้งสารสนเทศใหม่ (Alerts) บริการตรวจสอบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม บริการรวบรวมบรรณานุกรม บริการฝึกอบรมการสืบค้นฐานข้อมูล และ

บริการฝึกอบรมการใช้โปรแกรมการจัดการบรรณานุกรม เป็นต้น

สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้จัดบริการสอนการจัดการบรรณานุกรมด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งเป็นบริการที่ได้นำเอาโปรแกรมที่ใช้สำหรับการจัดการทางบรรณานุกรมสำหรับงานเขียน งานวิจัย หรืองานวิชาการ ที่ได้มาจากการบันทึกข้อมูลด้วยตนเอง การสืบค้นและการถ่ายโอน (Import) ข้อมูลบรรณานุกรมจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความวารสาร แผนภูมิ รูปภาพ ฐานข้อมูลของห้องสมุด (OPAC) ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Database) และ เอกสาร PDF Files ฯลฯ และเมื่อใช้งานควบคู่กับโปรแกรม Word Processor ต่าง ๆ เช่น Microsoft Word, Word Perfect เป็นต้น จากการให้บริการสารสนเทศ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการเขียนบรรณานุกรมและการอ้างอิงให้กับผู้ใช้บริการทุกระดับซึ่งประกอบด้วย นิสิต อาจารย์ ตลอดจนนักวิจัย ของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่ผ่านมา นั้น พบว่า ผู้ใช้บริการยังประสบปัญหาในการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมจากทรัพยากรประเภทต่าง ๆ (น้ำลิน เทียมแก้ว, 2559, น. 71) ตลอดจนการสร้างหรือการแก้ไขรูปแบบบรรณานุกรมหรือการอ้างอิงตามรูปแบบต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยกำหนดโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และมีข้อเสนอแนะให้สำนักวิทยบริการจัดทำรูปแบบบรรณานุกรมหรือการอ้างอิงให้สอดคล้องกับรูปแบบของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้โปรแกรม EndNote ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาความต้องการบริการสารสนเทศ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พบว่า ผู้ใช้บริการต้องการให้สำนักวิทยบริการพัฒนาบริการสอนการเขียนบรรณานุกรมและการอ้างอิงอยู่ในระดับมาก (น้ำลิน เทียมแก้ว, 2560, น. 41) ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบในการอบรม การสอน การจัดการบรรณานุกรมด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปได้เล็งเห็นความสำคัญจึงได้พัฒนารูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคามสำหรับผู้ใช้บริการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote โดยการนำเอาโปรแกรม EndNote ซึ่งเป็นโปรแกรมที่มหาวิทยาลัยมหาสารคามจัดหาและให้บริการแก่นักวิจัย คณาจารย์ และนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยมาประยุกต์ใช้กับการจัดการบรรณานุกรมและการอ้างอิงในแบบของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งจะเป็นประโยชน์

อย่างยิ่งต่อการเรียน การสอน และการวิจัยของผู้ใช้บริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคามต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำหรับผู้ใช้บริการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อรูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำหรับผู้ใช้บริการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำหรับผู้ใช้บริการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote จำนวน 9 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งมีประสบการณ์ในการใช้โปรแกรม EndNote ได้แก่ อาจารย์ จำนวน 6 คน บรรณารักษ์ จำนวน 2 คน และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 1 คน
2. กลุ่มผู้ใช้งานประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำหรับผู้ใช้บริการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote จำนวน 140 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 71 คน นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 58 คน และอาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 11 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. รูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สำหรับผู้ให้บริการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote

2. แบบสอบถามจำนวน 2 ชุด ได้แก่

2.1 แบบประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำหรับผู้ให้บริการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 8 ข้อ

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ให้บริการที่มีต่อรูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำหรับผู้ให้บริการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป EndNote เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.72 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับได้ในระดับพอใช้ ดังนั้นจึงสามารถยอมรับได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือและสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มเป้าหมายได้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 17 - 20 กรกฎาคม 2561 จากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูลวันที่ 23 กรกฎาคม 2561 - 15 สิงหาคม 2561 จากกลุ่มผู้ให้บริการ จำนวน 140 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม สำหรับผู้ให้บริการด้วยโปรแกรม EndNote วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, น. 166) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย		ความหมาย
1.00 - 1.50	หมายถึง	ระดับน้อยมาก
1.51 - 2.50	หมายถึง	ระดับน้อย
2.51 - 3.50	หมายถึง	ระดับปานกลาง
3.51 - 4.50	หมายถึง	ระดับมาก
4.51 - 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่พัฒนาขึ้น เพื่อใช้สำหรับทรัพยากรสารสนเทศภาษาไทยและภาษาอังกฤษ คือ MSU ซึ่งสามารถใช้กับทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ดังนี้ 1.1) วัสดุโสตทัศนภาพ (Audiovisual Material) 1.2) หนังสือ (Book) 1.3) หนังสือรวมบทความ (Book Section) 1.4) หนังสือแปล (Edited Book) 1.5) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Book) 1.6) หนังสือรวมบทความอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Book Section) 1.7) สารานุกรม (Encyclopedia) 1.8) บทความจากวารสาร (Journal Article) 1.9) หนังสือพิมพ์ (Newspaper Article) 1.10) การสัมภาษณ์ (Personal Communication) 1.11) วิทยานิพนธ์ (Thesis) และ 1.12) เว็บไซต์ (Web Page) ผู้วิจัยนำรูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมที่พัฒนาขึ้นไปทำการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โปรแกรม EndNote มีความสามารถในการนำไปใช้งาน มีความสะดวก รวดเร็ว และมีคู่มือประกอบการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมา ได้แก่ ความเหมาะสมในการคัดลอกรูปแบบการอ้างอิงเพื่อนำไปใช้งานกับเครื่องคอมพิวเตอร์อื่น ๆ ($\bar{X} = 4.40$) และความเหมาะสมของทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้ในการอ้างอิง และบรรณานุกรมครอบคลุม ($\bar{X} = 4.20$)

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อรูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้โปรแกรม EndNote พบว่า โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสะดวก รวดเร็วในการจัดการอ้างอิงและบรรณานุกรมโดยใช้

โปรแกรม EndNote อยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับแรก ($\bar{X} = 4.85$) รองลงมา ได้แก่ ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้โปรแกรม EndNote ($\bar{X} = 4.73$) และบรรณารักษ์ให้คำแนะนำการใช้งานโปรแกรม EndNote ได้อย่างมีอาชีพ ($\bar{X} = 4.66$)

บทสรุป

1. ผลการพัฒนารูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่พัฒนาขึ้น คือ MSU เพื่อใช้สำหรับทรัพยากรสารสนเทศภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถใช้กับการอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศได้ จำนวน 12 ประเภท และหากมีทรัพยากรสารสนเทศประเภทอื่นสามารถใช้รูปแบบทั่วไปได้ ในการนำเข้าหรือเพิ่มรายการอ้างอิงผู้ใช้โปรแกรมควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับส่วนประกอบของทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่าง ๆ และหากผู้ใช้บริการได้เข้ารับการอบรมการใช้โปรแกรมจะทำให้เกิดทักษะความรู้ ความเข้าใจ และใช้โปรแกรมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อรูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้โปรแกรม EndNote โดยรวมผู้ใช้โปรแกรมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความเห็นว่าโปรแกรมช่วยให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ในการจัดการอ้างอิงและบรรณานุกรม มีประโยชน์ต่อการทำวิจัย หรือทำรายงานเป็นอย่างมาก โดยได้รับคำแนะนำการใช้งานจากบรรณารักษ์เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ดังตาราง

ตาราง ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อ
รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โดยใช้โปรแกรม EndNote

รายการ	ความเหมาะสม		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. การดาวน์โหลดโปรแกรม EndNote เพื่อใช้งาน	4.23	0.84	มาก
2. ประสิทธิภาพหรือความสามารถของโปรแกรม EndNote	4.46	0.50	มากที่สุด
3. รูปแบบการอ้างอิง และบรรณานุกรม ตรงกับความต้องการ	4.60	0.56	มากที่สุด
4. รูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรม ครอบคลุมทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ	4.53	0.50	มากที่สุด
5. การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบการอ้างอิง และบรรณานุกรมได้โดยใช้โปรแกรม EndNote	4.20	0.60	มาก
6. ความสะดวก รวดเร็วในการจัดการ อ้างอิงและบรรณานุกรมโดยใช้โปรแกรม EndNote	4.85	0.50	มากที่สุด
7. การใช้โปรแกรม EndNote ร่วมกับ Microsoft Word และฐานข้อมูลออนไลน์	4.37	0.54	มาก
8. คู่มือการใช้งานโปรแกรม EndNote ชัดเจน เข้าใจง่าย	4.65	0.54	มากที่สุด

รายการ	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9. บรรณารักษ์ให้คำแนะนำการใช้งานโปรแกรม EndNote ได้อย่างมืออาชีพ	4.66	0.58	มากที่สุด
10. ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้โปรแกรม EndNote	4.73	0.44	มากที่สุด
รวม	4.52	0.30	มากที่สุด

อภิปรายผล

1. การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรม โดยอ้างอิงจาก “คู่มือการเขียนบทนิพนธ์ : กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม” ปี พ.ศ. 2555 ซึ่งสามารถใช้กับโปรแกรม Endnote X8 ขึ้นไป จากผลการพัฒนารูปแบบทำให้ได้รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม จำนวน 1 รูปแบบ คือ MSU ซึ่งใช้กับการอ้างอิงทรัพยากรสารสนเทศได้จำนวน 12 ประเภท ผู้ใช้โปรแกรม EndNote สามารถนำรูปแบบดังกล่าวไปใช้ได้ทันที แม้ว่าการใช้โปรแกรมจะมีข้อจำกัดบางอย่างโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนบรรณานุกรมภาษาไทย แต่ก็สามารถปรับหรือแก้ไขได้ ส่วนข้อดี คือ ช่วยให้เขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมได้รวดเร็วและถูกต้องมากขึ้น จากการอบรมเชิงปฏิบัติการของผู้วิจัยพบว่า นิสิตจะมีปัญหาด้านทักษะในการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม เนื่องจากมีกฎระเบียบในการเขียนและรูปแบบการเขียนที่หลากหลายและแตกต่างกัน ดังนั้นการสอนการใช้โปรแกรม EndNote นับเป็นวิธีหนึ่งที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้เขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมได้ถูกต้องมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรมสามารถถ่ายโอนข้อมูลบรรณานุกรมได้ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ อาจมีวิธีการและเทคนิคแตกต่างกันไป แต่ก็ช่วยประหยัดเวลาและลดความผิดพลาดได้ ผู้ใช้โปรแกรมก็ยังคงจำเป็นต้องเรียนรู้เกี่ยวกับส่วนประกอบของหนังสือหรือประเภททรัพยากรสารสนเทศที่จะอ้างอิง เช่น ผู้แต่ง ชื่อหนังสือ สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ ปีพิมพ์ เป็นต้น ประกอบกับ

การคัดเลือกหรือตัดสินใจเลือกใช้สารสนเทศที่ถูกต้องมาสร้างบรรณานุกรม นอกจากนี้ยังรวมถึงการเรียนรู้รูปแบบการลงวันที่ เดือน ปี ในส่วนของปีพิมพ์ หรือวันที่สืบค้น ส่วนข้อจำกัดในการใช้โปรแกรม คือ ความสามารถในการบริหารจัดการรายการอ้างอิงและบรรณานุกรมทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นภาษาไทยไม่สมบูรณ์ เนื่องจากเป็นโปรแกรมต่างประเทศ ผู้ใช้โปรแกรมต้องนำมาปรับให้เข้ากัน (อรัญญา วาริสะอาด, 2551, น. 87)

ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรจัดหาโปรแกรม EndNote เวอร์ชันใหม่ ๆ มาไว้สำหรับบริการให้กับผู้ใช้บริการ นอกจากนี้ควรสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดการบรรณานุกรมไว้ในรายวิชาศึกษาทั่วไป หรือรายวิชาสัมมนาวิธีวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับคณะทำงานบริการ ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค (2560, น. 58) ที่ได้ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการบริการสนับสนุนการวิจัยของห้องสมุดในข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค พบว่า ด้านจัดบริการสนับสนุนการวิจัยและการเผยแพร่ผลงาน พบว่า ผู้ใช้บริการมีการรับรู้และใช้บริการอบรมการใช้โปรแกรมการจัดการบรรณานุกรม เช่น EndNote มากที่สุด

2. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อรูปแบบการเขียนอ้างอิง และบรรณานุกรมของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยใช้โปรแกรม EndNote โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสะดวกรวดเร็วในการจัดการอ้างอิงและบรรณานุกรมโดยใช้โปรแกรม EndNote อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้โปรแกรม EndNote และบรรณารักษ์ให้คำแนะนำการใช้งานโปรแกรม EndNote ได้อย่างมีอาชีพ การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เนื่องจากว่ารูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมที่พัฒนาขึ้น เน้นการประยุกต์ใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นภาษาไทย และเน้นทรัพยากรสารสนเทศที่ผู้ใช้บริการนำมาอ้างอิงมากที่สุด อีกทั้งการใช้งานของโปรแกรมทำให้ลดระยะเวลาในการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม ประกอบโปรแกรมยังสามารถถ่ายโอนข้อมูลเข้าสู่โปรแกรมได้ง่ายขึ้นจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ของห้องสมุด แก้ไข ปรับเปลี่ยนรูปแบบการอ้างอิงได้ตลอดเวลาตามความต้องการของผู้ใช้งาน ส่งผลให้ผู้ใช้งานมีความประทับใจ และต้องการใช้โปรแกรมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ Yamakawa, Kubota,

Beuren, Scalvenzi, & Miguel (2014, p. 167) ได้ศึกษาเปรียบเทียบซอฟต์แวร์จัดการอ้างอิงบรรณานุกรมด้วย Mendeley, EndNote และ Zotero พบว่าเครื่องมือที่ช่วยในการจัดการบรรณานุกรมและการอ้างอิง ค้นหา และวิเคราะห์บทความ ซึ่งสามารถอำนวยความสะดวกในการทำงานของนักวิจัยที่ใช้ซอฟต์แวร์เหล่านี้ได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับ Baykoucheva, Houck, & White (2015, p. 470) ได้ศึกษาการบูรณาการใช้ EndNote Online เพื่อการเรียนรู้ในวิชาเคมี พบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีค้นหาวรรณกรรม และใช้โปรแกรมการจัดการบรรณานุกรมด้วยเพื่อจัดเก็บ จัดระเบียบ แบ่งปัน และอ้างอิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักวิทยบริการ ควรจัดอบรมการใช้โปรแกรม EndNote ให้ผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยการจัดทำหลักสูตรการสอนการจัดการบรรณานุกรมด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและจัดบริการทั้งเชิงรุกและเชิงรับ เช่น การจัดอบรมไปตามคณะต่าง ๆ เป็นประจำทุกภาคการศึกษา และจัดอบรมภายในสำนักวิทยบริการอย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีความร่วมมือในการส่งเสริมและสนับสนุนการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมร่วมกันระหว่างบรรณารักษ์และอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาสัมมนาสำหรับนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา และรายวิชาการศึกษาทั่วไปสำหรับนิสิตปริญญาตรี
3. ควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ใช้บริการได้ทราบอย่างทั่วถึงถึงประโยชน์ และความสามารถของการนำโปรแกรมการจัดการบรรณานุกรมด้วย EndNote
4. มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนการใช้โปรแกรม EndNote ในเวอร์ชันที่ใหม่ขึ้น เนื่องจากเป็นโปรแกรมที่ใช้งานร่วมกับโปรแกรม itthesis ในการบริหารจัดการวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์
5. สำนักวิทยบริการ ควรจัดทำคู่มือการใช้งานโปรแกรม EndNote เผยแพร่ผ่านระบบออนไลน์ ทั้งในรูปแบบเอกสาร และรูปแบบวิดีโอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการกำกับติดตามการใช้รูปแบบการอ้างอิงที่พัฒนาขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป
2. ควรศึกษารูปแบบการอ้างอิงและบรรณานุกรมรูปแบบอื่นตามทีคณะต่าง ๆ ได้ใช้งาน ซึ่งแต่ละคณะ สาขา มีการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมที่แตกต่างกัน
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบการใช้โปรแกรม EndNote กับโปรแกรมการจัดการบรรณานุกรมอื่น ๆ เช่น Zotero, Mendeley เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ประจำปีงบประมาณ 2561 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ให้การสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องที่ช่วยให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี

บรรณานุกรม

- คณะทำงานบริการ ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค. (2560). *สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการบริการสนับสนุนการวิจัยของห้องสมุดในข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค*. มหาสารคาม: ข่ายงานห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาค.
- น้ำลิน เทียมแก้ว. (2559). *แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างอาจารย์และบรรณารักษ์ในการส่งเสริมการใช้บริการ* สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัย.
- _____. (2560). *การศึกษาความต้องการใช้บริการสารสนเทศของผู้ใช้บริการ* สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม: สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 แก้ไขเพิ่มเติม).

กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วัลลภ สวัสดิวัลลภ. (2551). *สารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครปฐม: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ สถาบันราชภัฏ.

อรรถัย วาริสะอาด. (2551). *การใช้โปรแกรมเอนด์โน้ต (EndNote) เพื่อการจัดการบรรณานุกรมในแบบของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Baykoucheva, S., Houck, J. D., & White, N. (2015). Integration of endnote online in information literacy instruction designed for small and large chemistry courses. *Journal of Chemical Education*, 93(3), 470-476.

Yamakawa, E. K., Kubota, F. I., Beuren, F. H., Scalvenzi, L., & Miguel, P. A. C. (2014). Comparativo dos softwares de gerenciamento de referências bibliográficas: Mendeley, EndNote e Zotero. *Transinformação*, 26(2), 167-176.